

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 23. Czerwca V. S. ROKU 1806.

ROSSYA

S. PETERSBURG VS. d. 15 Czerwca. J. J. M. przychylając się do prośby Aktualnego tajnego Konsyliarza Troszczyńskiego, uwolnił go od służby, z rozkazem, ażeby prócz pensyi którą teraz odbiera, miał inną równą gaży głównego Poczty Dyrektora i Ministra u dzielnego. W Permskiej Gubernii utrzymujący fabryki Sowiećnik handlowy Hubin i Podpółkownik Jakowiew, na dobro gimnazjum w Permie założonego ofiarowali, pierwszy 1500 rubli, drugi 300. Wice Admiral Sienawin d. 16 kwietnia donosi z okrętu Selafal stojącego w kanale Corfu. Wczora, mówi, z Corfu ruszyłem na morze Adryatyckie, a dla wiatru przeciwnego stanowszy na kotwicy w północnej części tego kanału, odbieram dziś rano raport od Kapitana Belli, w którym donosi, że pełniąc rozkaz odemnie dany, gdym przebywał w Bocca di Cattaro, względem opanowania wysp leżących przeciw Dalmacyi, d. 30 Marca zabrał wyspę Curzola; twierdza poddała się bez kapitulacyi; garnizon Francuzki składał się z 1 Podpółkownika, 7 Officyerów, 252 żołnierzy; armat metalowych różnego kalibru było 12; nadto jeszcze w magazynach i na statku przewozowym któryśmy zdobyli, znaleziono wiele materyałów i zapasów.

TURCYA

BELGRAD 10 Czerwca. Turcy i Chrześcianie w twierdzach naszych zamknięci spodziewają się być wkrótce dobytymi, nie widząc obiecanego posiłku. Tymczasem pierwsi odpor czynią. Po bombardowaniu kilkakrotnie powtórzonem i przerwanem, Czerny trzykrotnie szturm przypuścić kazał do przedmieścia Raitzen; lecz zawsze Serwianów Muzułmani z klęską odpędzili. Stratę ludu swojego dość znaczną utalił naczelnik, zastępując ubitych świeżym posiłkiem. Tak niedawno zprowadził do obozu 2 t. Arnautów wyznania swego; ten żołnierz odważny i ochoczy, gardząc nieprzyjacielem, zaufany w swoich siłach i mężowie, przyrzekł wodzowi dobyć Belgrad w nowym szturmie, z tym warunkiem jedynie, ażeby cała zdobycz im się dostała. Pozwolił na to Czerny lub nie, zostawmy czasowi, szturm nowego nie było jeszcze, lecz wszelką do tego Chrześcianie gotowość czynią w obozach swoich.

O żadnej ugodzie między zawziętymi na wzajemną zgubę stronami słowa nie rzeczone od dawnego czasu. Chcieli wprawdzie Serwianie nowych deputatów wysłać do Constantinopola; lecz gdy nie widzieli podobieństwa, ażeby poselstwo trafić mogło bezpiecznie do stolicy, i zostawać spokojnie wśród zagniewanych Turczyków, obrali odpor dawać, i raczyli zginąć, niżeli się poddać. Artyllerya Czernego nie zda się mieć kalibru potrzebnego do zburzenia twierdzy, jaką jest Belgrad. Co się dzieje w Sabaczu, dawno nie wiemy. Przyszedł jednak rapport do Serwianów, iż liczna dywizya Muzułmanów im grozi od granic Bośni; przeto namiestnik Czarapic wziawszy tysiąc żołnierza pieszego, mniej jazdy z obozu, ruszył do Sabacz, zbierając po drodze lud zbrojny pospolitem ruszeniem, ażeby nieprzyjaciela mógł wstrzymać i odpędzić. Gmin zaś nie wojenny, dzieci, starce, niewiasty oddalały się od niebezpieczeństwa w dalekie strony, mianowicie za Sawę, tam czekać mając końca rozprawy z dobytciem całym.

Dziś Czerny odebrał wiadomość, iż Turcy którzy Drawę przeszli, od Chrześcian zwyciężeni wstecz już poszli; przeciwnym sposobem mieszkańcy Bośni wyznania Chrześcijańskiego broń wziawszy pośpieszają na pomoc zprzymierzeńcom. Turcy jednak bynajmniej nie ztrwożeni, spokojnie w murach naszych czekają o-

biecanego posiłku z Constantinopola. Słyszeliśmy niedawno o pokazaniu się kilku dywizyi Tureckich, które od wschodu przybyły do granic Serwii; i jakie są, w iak wielkiej liczbie, stoją na miejscu, postępują ku nam, czyliż cofnęły się do Bułgaryi, niewiadomo, gdyż rozmaite pogłoski biegają, iak zwyczajnie bywa w kraju zamieszanym, i podczas domowej wojny. Naczelnik Serwianów pobudza lud swój do powstania, chcąc na-przód wziąć Belgrad, ażeby z tej strony wolen i bezpieczny, łatwiej pomyślił o zwalczeniu Muzułmanów w otwartem polu; w tych d. spodziewać się nam trzeba szturm nowego.

CONSTANTINOPOL 25 Maia. Porta chcąc, iak nieraz oświadczyła, zachować obojętność najsćisleyszą podczas wojny terazn. uzbraiać flotę kazała z wielkim pośpiechem: już 12 z niej okrętów lin. i mniejszych pod żagle wyszło do Archipelagu, za któremi wkrótce 4 fregaty nastąpiły. 6 okrętów lin. pierwszej rangi, 5 fregat, więcej korwet, lub innego nazwania zbrojnych statków pod kommandą Kapitana Baszy i wice Admirała Szere-met Beia, za d. kilka wychodzą krążyć mając na morzu Jońskim i blisko brzegów Morei. O woysku lądowem Selima 3 nic pewnego donieść nie możemy. Dawno gotowe być miało do ruszenia w pole przeciw Serwianom. dotąd jednak nie wychodzi z granic Romelii; część znaczna stolicę naszą napełnić, albo pod jej murami w obozach stoi. Przyczyną opieszałości być może potrzeba konieczna, przyzwyczajenia ludu naprędce zebranego z różnych prowincyi do karności woyskowej; inni rozumieją, że Jussufa zatrzymuje niedostatek żywności; inni że na miejscu zostanie, dopóki nie przejdą pewne święta, po których Turcy kampanią zwykli zagaiać.

AUSTRYA

WIEN 21 Czerwca. Franciszek 2, Cesarzowa, i wszyscy Arcy XX. odwiedzili Teressyańską akademię woyskową, w której znalazłszy więcej 200 szlachetnej młodzi sposobiącej się do usług publicznych, pilnie wyczerzeli we wszystkie szczegóły, pochwalili porządek, najwyższą opiekę przyrzekli, rycerskiemu ćwiczeniu obecni być chcieli. Instytut dobroczynny w Pradze ustanowiony r. 1804 dla obywateli bez winy własnej upadłych, wdów i sierot, dawał niedawno sprawę publiczną z czynności swoich, dochodu i użycia onego; dziś składa się z 700 osob, których liczba iakoteż ofiary pomnażają się codziennie.

Cesarz iako głowa Rzeszy dał niedawno i do Ratisbony przesłać odpowiedź Arcy Kanclerzowi Elektorowi Dahlberg; względem przybrania Koadjutorem Kardynała Fesch Arcy B. Lyonu; iaka jest niewiadomo. G. Andreossy z Węgierskiej podróży jeszcze nie powrócił. Cesarz nie przyjął projektu sobie podanego od komisyi skarbowej, względem narzucenia Monarchii całej nowego podatku 10 procentów; podobnym sposobem zawieszone są inne układy względem wyjęcia z cyrkulacyi pieniędzy papierowych, utworzenia nowych; słowem interesa skarbowe u nas jeszcze zostaną na stopniu dzisiejszym do niezamierzonego czasu. X. Maurycy Lichtenstein, który niedawno z konia upadł i mocno szwankował, znajduje się w niebezpiecznym stanie. Feld Marszałek X. Ferdynand Wurtembergski G. kommanderujący w niższej Austrii, wkrótce z Paryża jest spodziewany.

W Teinitz miasteczku Czeskiem umarł w podeszłym wieku G. infanteryi Baron Melas; co uczynił od młodości służąc w armiach Austriackich za Maryi Teressy i Józefa 2, mianowicie podczas wojny 7 letniej, wyliczać nie będziemy, przestając na krótkim wspomnieniu, co do

kazał na z wojnie rewolucyjnej z Francuzami, gdy już stanął na pierwszych stopniach pod Franciszkiem 2. Po niewczesnym zgonie X. Fryderyka d' Orange, Melas otrzymał najwyższą komendę we Włoszech, być nie mógł obecny w zagajeniu kampanii; choroba go wstrzymała; Król zastępca pokonał nieraz G. Scherer w okolicach Verony nad rzekami Adige i Mincio, otwierając inną drogę do odzyskania Włoskiej ziemi. Wkrótce nadszedł Feld Marszałek Suworow; pod tym bohaterem służył Melas, przyłożył się do zwycięstw, które armia Rosyjsko Austriacka odniosła nad G. Moreau u brzegów Addy, nad Macdonaldem u Trebii, nad G. Joubert pod Novi. Sam wódz najwyższy oddał nieraz sprawiedliwość talentom i odwadze Barona Melas. Walczył się tymczasem iedne po długich warunkach twierdze Francuzów, Mediolan, Peschiera, Pizzighittone, Ferrara, Mantua, Alexandria, Tortona, Ancona Turin.

Gdy już wojska zprzymierzone oddaliły się do Szwajcarów, kończył kampanię sam Melas we Włoszech; zwyciężył G. Championnet, wziął twierdzę ostatnią Coni, a wojsk nieprzyjacielskich szczątki zamknął w górach Liguryjskich. Nastąpiła wkrótce pamiętna kampania r. 1800. Wódz Austriacki przymusił naprzód Massenę rozzerwać wojsko na 2 części, z których jedna Genuę zasłoniła, druga za rzekę Varusza. Nastąpiło pamiętne opasanie stolicy Liguryjskiej przez 2 blisko miesiące; morze zamykał Francuzom Keith Admiralski z Angielską flotą. Po wielu krwawych bitwach i wytrzymanym głodzie, Massena wyciągnął do granic ojczyznych. Genua bramy otworzyła Austriakom. Wówczas Melas nie znajdował się w Liguryi, gotując się do walki z nowym nieprzyjacielem. Napoleon przechodził górę Bernardz; iedna omyłka, że drogę miano za nieprzebytą, i straż silną w tych stronach nie postawiono, zgubiła wszystko; opanowany Mediolan, zajęta Pawia, w niej artyllerya i zbrotownia Austriaków, tym przecięta z Mantuą komunikacya. Trzeba było nakoniec walczyć w Marengo; los nie sprzyjał Melasowi; zrobił kapitulacyę, i całorocznej pracy owoc dostał się Francuzom; Austriacy nad rzekę Mincio powrócili. Po tej odmianie Melas oddalił się z obozu, otrzymał komendę w Królestwie Czeskiem, i życie rycerskie dokonał w pokoju.

W Niemczech odmiany żadnej nie widzimy. W Braunau magazyny i twierdze powiększają Francuzi; sucharów mianowicie z Auszpurga zprowadzono wiele dywizye wszystkie zostają w dawnych stanowiskach, z nie małym uciskiem dla mieszkańców, którzy niecierpliwie czekają blizkiego żniwa, gdyż zboże z dalekich stron prowadzone potrzebie nie wystarcza. Słychać, że Bawaryja w nadgródę przedłużonego nad zamiar przebywania wojsk Francuzkich, otrzyma 30 mill. które jeżeli będą zapłacone, Maksymilian I ma postawić załogę w Braunau i Saltzburgu. Druga jest powieść, że Soult z 25 t. żołnierza rozkaz odebrał zbliżyć się do brzegów Renu. Jeżeli Austriacy podziśdzień napelniają Cyrkuł Szwabski, wyglądając pozwolenia nowego, ażeby powracać mogli do oyczyzny; na ich utrzymanie rząd nasz często posyłać musi znaczne summy. W Ratisbonie stany seymujące czekają objawienia nowych ustaw, stosownych do stanu dzisiejszego. Nuncyusz Apostolski Genga, który ma podpisać Konkordat Niemieckich kościołów, przybył do Auszpurga. Augereau Frankfort opuszcza; na miejscu jego stanie wódz inny podobno przybyć mający z Bawaryi lub Frankonii. W Bawaryi ogłos jest powszechny, że Marszałek Berthier i cała z nim armia Francuzka, najdalej za 3 tygodnie kray opuści.

BRYTANIA W.

LONDYN 17 Czerwca. Donieśliśmy, że proces Melvilla jest ukończony: Głosujących Parów było 135; zdania wielorakie były; z 10 punktów składał się akt oskarżenia od izby niższej podany; w iednym szczególnie Podskarbi został niewinnym uznany iednomyslnością; w niektórych miał przeciwników 54, w drugich 51, 48, 15 3 nakoniec. Królewiczowie XX York, Clarence, Kent, Sussex, Gloucester w niektórych okolicznościach winnym być znali Melvilla; lecz ponieważ ten we wszystkich liczył większość głosów za sobą, gdy Kanclerz Erskine ogłosił niewinność oskarżonego, cisnili się naprzód do Lorda przyjaciela, za temi drudzy Parowie, winszując zakończony sprawy pomyślnie. Pamiętamy, że gdy izba niższa

Podskarbiego obwiniała przed narodem, Król imię jego sam wymazał z listy Konsyliarzów tajnych korony swojej; teraz po zapadłym wyroku powtórnie Melvilla do tejże listy wpisać rozkazał. Chociaż innego sądu i skutku zabiegów swoich spodziewali się niektórzy, naybar dziey przeciwnicy w izbie niższej, ten przypadek nie zmieszał ich bynajmniej; owszem powtórnie uczynili podziękowanie Reprezentantowi Whitbread i towarzyszącyemu, za trudy podjęte w oskarżeniu, nie dla osobistych względów, lecz dla dobra oyczyzny, ażeby wiedział przestępca, że nad nim zawsze czuwa sprawiedliwość, a stopień najwyższy, zasługa nawet, od sądu i kary zasłonić nie może.

Karmił się dotąd Angielski naród nadzieją, że spory z dworem Berlińskim zachodzące, w dobry i przyjacielski sposób ugodzone zostaną, a przerwane tak długo związki handlowe obu Mocarstw pożyteczne i potrzebne, będą odnowione. Bawienie się posła Pruskiego Jacobi w Londynie, prędki powrót posła Jackson do Hamburga nadzieję ożywiały. Mogło być jeszcze zdjęte embargo; nie trudno było nadgrodzić statki już przedane, których wartość podzielona między Officyerów i matków Angielskich. Teraz rzecz w odmiennej postaci. D. 11 o południu ukazał się niespodzianie, pośród stolicy naszej Heroldowie; gdy na głos trąby zgromadziło się pospólstwo, imieniem Króla oświadczone, iż Brytannia W. uroczystie wojnę zapowiada Fryderykowi 3; wszystkim zaś Anglikom dane jest nieograniczone pozwolenie szkodenia nowemu nieprzyjacielowi na lądzie i morzu. Posel Jacobi miał niedawno podać Ministrom naszym ostateczne, iak mówią, warunki do ugody; których przyjęcie gdy było niepodobne, stało się cośmy opisali, Jacobi chce rychło powracać do Berlina.

O G. Miranda odebraliśmy nową wiadomość. Zaświadcza Tomasz Payne, że gdy po ucieczce z obozu G. Dumouriez i rozproszeniu wojsk Francuzkich, ów Peruńczyk powołany do Paryża, stanął przed sądem Jacobiniskim, wyznał iż czynności jego zamiarem jest iedynym, ażeby oyczyznę uwolnił od Hiszpańskiego iarżnia; takie oświadczenie ziednało umysły dla niego, i wolno puszczony został. Okręt Leander na którym przedsięwziął wyprawę, jest statek Amerykański od 18 armat, z Jaquemel wyprowadził 4 inne; niewiedomo, iak wiele później przyłączyło się do tej eskadry Amerykańskich i korsarzów Angielskich; iednego i drugiego narodu Officyerów liczył Miranda 28; żołnierzy liczba nie pewna. Zamysłał siedlisko rewolucyi założyć na brzegach, które się rozciągają od Orenoque do Portobello; w tych stronach mają naywięcej nieprzyjaciół Hiszpani, stronników Miranda, z którymi dawno się porozumiał, i przygotowania lądowe czynić im zalecił do wielkiego przedsięwzięcia. Na chorągwiach ma słońce znak dawnych Incas panujących w Peru do wieku 16. Jakie odezwy wydał do narodów, co już sprawił w prowincyi Carracas, wkrótce usłyszymy przez okręta z Jamaiki przybyłe.

Twierdzą Francuzi, że H. Buonaparte trafił do Indyi wschodniej; nasi żeglarze utrzymują, że d. 22 kwietnia z S. Salvador portu Brezyljskiego wyszedł do nowego świata. Rzecz pewna, że pod Przygórkim dobrey nadziei nie był widziany, gdy Popham rządowi donosił o poymaniu kilku statków nieprzyjacielskich, które podobno nie wiedząc, iż osada Batawska jest w mocy Anglików, bezpiecznie i bez podejrzenia żadnego do niej zawinęły. Admiralicya żadnych raportów nie ogłasza, iakie odebrać mogła dotąd względem obrótu eskadr kilku, które nieprzyjaciela szukaia; czas jest niedaleki, że wiedzieć będzie naród gdzie są Francuzi. Tak w Liverpool odebrali wiadomość kupcy, że kilka fregat nieprzyjacielskich krążąc długo niżej Gwinei, zabrały 24 okręta do handlu Murzyńskiego użyte, z nienadgrodzoną dla nas szkodą.

Ten handel upaść wkrótce musi, chociażby onego nie zniszczył nieprzyjaciół. Od czasu dawnego znajdował się w Anglii towarzystwo, pod imieniem przyjaciół Murzyńskich znaiome; naczelnikiem onego Reprezentant Wilberforce, którego Murzyni Antylscy Królem przez wdzięczność nazywać zwykli. Zrobiło się podobne zgromadzenie u Francuzów podczas rewolucyi. Utrzymać chcą

cy niewolę ludu czarnego potwornie głosili, iż Anglicy rozmyślnie oszukiwali Francją, sami nie myśląc nadać wolność, ażeby kwitnące osady przeciwników zniszczone były. Anglia szczerze myślała o tem; Francuzi przez niezgodę domową wszystko zepsuli; bo czegoż u nich nie zepsuła rewolucya? Tak Fox mówił, podając w izbie niższej propozycją, ażeby handel Murzyński na zawsze był zniesiony. 40 letnich usług moich w oyczyźnie, rzekł, ta będzie nadgruda dla mnie naychlubniejsza, ieśli przed zgonem oglądam naród zwrócony do prawdeł ludzkości i sprawiedliwości. Od lat 16 ciągle nad tem pracujemy bez pożytku; nayoświeceńsi mężowie tak czynić radzili; tak sądził statecznie Pitt nie dawno zmarły.

Powstał autor projektu nayıpierwszy Wilberforce, radząc izbie podać prozbę do tronu, ażeby Król z Mo-carstwami postronnemi chciał traktować o zupełne tego handlu zniesienie. Daley rozprawiano o sposobach, iak nayılepiey możemy dać wolność Murzynom dziś będącym w osadach naszych, bez wzruszenia domowej spokojności, zmniejszenia produktów. Broniła się Oppozycya, utrzymując gorliwie interes kupiecki, mianowicie miasta Liverpool; lecz przyiaciele Foxa tak przekonywających dowodów użyli, że nakoniec propozycją przyięto większością głosów 114 przeciw 15.

W tych d. papiery nasze wgórę poszły nadzwyczajnym sposobem. Utrzymuje się pogłoska w narodzie, iż nie tylko Lord Elgin wyjeżdżając z Paryża długo z Napoleonem rozmawiał, ale też Lord Yarmouth przyniósł ztamtąd ważne pismo Ministra Talleyrand do Foxa; ztąd wniosek o blizkim pokoju. Drudzy przydają, że Adair niedawno wysłany na miejsce Lorda Paget do Wiednia, nie wprzód poselski obowiązek sprawować zacznie, aż uda się do Paryża, i dzieło iemu poruczone zakończy. Te wszystkie odgłosy być mogą wymysłem ludzi znaiomych u nas, którzy na podniesieniu i upadku papierów krajowych zyskiwać umieją, iak iuż nie raz było podczas wojny terazn. To pewna, że zamiana ieńców nie jest umówiona podziśdzien; tak oświadczyli Ministrowie w obu izbach zapytani, czyli powrót niektórych Anglików do oyczyzny może być przypisany zasłęey umowie; odpowiedziano, że to jest skutkiem obustronney grzeczności, bez żadney nadal umowy.

Z Amerykanami nie ieszcze nie postanowiono; ostatnie wiadomości z New Yorck odebrane doniosły, że w portach RP. Armatorowie uzbraiać zaczęli wielką liczbę korsarskich statków, mając nadzieję, że rząd im wkrótce dozwoli brać Angielską zdobycz; a nie mogąc nas do ugody zklonić, i oddania żadaney sprawiedliwości, samią uczyni poddanym swoim przez gwałtowne środki. To pewna, że Prezydent Jefferson podziśdzien ieszcze nie użył daney sobie mocy od Kongressu, zabronienia przywozu do Ameryki wielu towarów Angielskich. Pisma nasze nieroztropnością nazwały ten pośpiech Amerykańskich korsarzów; gdyż nayıłatwiey będzie rządowi naszemu wysłać mocniejszą eskadrę, któraby zamkneła wszystkie porty RP. Popham pisząc z Przygórka uskarżał się na niedostatek żywności; zasili osadę iedną i druga eskadra dawno wysłane.

Słychać, że Lord Yarmouth wkrótce powraca do Paryża, zdaniem iednych w interessie politycznym, iak mówią drudzy dla zprowadzenia pozostałę małżonki. Uważaliśmy, że w czasie krótkim Fox zwołał dwie walne rady stanu, po których rozesłał gońców do różnych dworów. X. d' Yorck zwiedza teraz wszystkie brzegi Angielskie, opatruiąc bezpieczeństwo i obronę. Kommissya wojskowa, która iemu w dziele wielkiem dopomagać miała, dotąd wyznaczona nie iest. D. 15 dało się słyszeć w Dover ogromne z dział strzelanie; rozumiano, iż fregaty nasze bitwę pod Bologne zaczęły z nieprzyjacielską flotyllą; pokazało się, że Batawowie i Francuzi w tym porcie obchodzili pamiątkę ustawy rządu nowego dla Hollandyi. To zdarzenie nowe zastanowiło u nas powszechną uwagę; polity rozumieją, że ta będzie nowa przeszkoda do ugody.

Zasłużeni maytkowie przy wszelkich wygodach w szpitalu Greenwich, dotąd mieli ieszcze roczney pensyi po 2 FS. Prezydent Admiralicji Lord Howick postanowił szczupłą pensją podwoić. Kanclerz skarbowy Petty wprowadzając oszczędność do wszystkich wydziałów Ad-

ministracyi, dostarczyć przyrzekł sumnę potrzebną na ten wydatek nowy, iak dostarczył na podwyższenie gaży dla ludu morskiej służby; przez co ziednał dla dzieisiejszych Ministrów szacunek powszechny. Zawczora w izbie niższej, gdy Lord Castlereagh i cała z nim Oppozycya naganiali niektóre ich urzadzenia, Fox usprawiedliwiając siebie i kolegów oświadczył, że ich poprzednicy wiele błędów i omyłek do naprawienia zostawili; których sami naprawić nie mogąc, zwłaszcza po zeyściu Pitta, wyznali dobrowolnie, iż nie mogą utrzymywać dłużej machiny, którey osłabienia sprawcami byli.

Część floty spodziewaney z Jamaiki do Liverpool zawinęła. Lord Collingwood krążący pod Cadix, poymał niedawno korwetę Hiszpańską z tego portu wysłaną do Carracas, z rozkazami dla Gubernatorów, co czynić mają w przypadku napadnienia Mirandy; te papiery Kapitan wrzucił do morza. Ministrowie z Dyrektorami wschodniey kompanii traktuią; iest nadzieia, że ci przyimają za wielkorządcę Lorda Lauderdale, według myśli rządowej. Nayıwyższym kommandantem woysk naszych w Sycylii będzie Fox Gubernator Gibraltaru, gdzie ma zostać dopóki nągła potrzeba nie każe udać się do Messiny; zastąpi oddalonego wodza G. Moore. Do Przygórka dobrej nadziei żeglarzom narodów obojętnych zawiać pozwolono, byleby nie przynosili Azyatyckich towarów, których handel do samey tylko należy kompanii Indyjskiej.

Jest wiadomość, że między wyspami Gwineyskiemi Prince i Thomas krąży eskadra Francuzka z portu Orient wysłana d. 5 listopada, złożona z 2 okrętów lin. 5 wielkich fregat, 5 korwet; ta zabierając nam różne statki handlujące na brzegach Afryki zachodniey, czeka przybycia flott Chińskiej i Bengalskiej; lecz gdyby nawet spotkała, te bez straży wojennych okrętów nie będą. Okręt Amerykański po 94 dniowey żegludze przybył z wyspy Francuzkiej doniosł, że 4 d. przed wyściem z portu, widział Francuzów wchodzących z 6 statkami nam wydartemi na morzu Indyjskiem; nie były zapewne własne kompanii, lecz takie iakich używać zwykliśmy do utrzymania handlu w Indyi domowego; strata iednak zawsze iest wielka. Statek 7 razem z drugimi zabrany, i do wyspy Reunion odesłany, spotkała i wydarła iedna z Angielskich fregat. O tey zdobyczy mają iuż wiadomość Francuzi, i mówią, że tę wzięła nie eskadra wojenna, lecz z 3 korsarskich statków miasta Bordeaux złożona: ładunek znaleziony na 1 z 6 zdobyczy oszacowano blizko 2 mill. fran.

Lord S. Vincent opuściwszy flotę pod Brestem krążącą, w tey stolicy na radę iest spodziewany; Cotton miejsce zastąpi. Adm. Duckworth powraca wkrótce na morze; flagę zawiesił w Plymouth na okręcie Royal George od 110 armat. Wielu Admiratów naszych stopień wyższy w tych d. otrzyma. Lord Harrington pośpieszył do Irlandyi, na obięcie kommandy nayıwyższej woysk Angielskich i krajowych. Pisma nasze wyliczając dokładnie, iakim sposobem zdobycz na morzu zabrana Mocarstwom nieprzyjaznym rozdzieloną została, donoszą, że w kwietniu, według zwyczajów i prawa, odebrał z niey X. Gellii 40 t. FS. X. Kent 20 t. X. Cumberland 20 t. X. Gloucester 20 t. X. Sussex 20 t. i t. d.

Wspomnieliśmy wyżej o zasłężych sporach w izbie niższej między Ministrami i Oppozycją. Nayıwięcej po Lordzie Castlereagh mówił Reprezentant Percival; ten głośno ganił zabiegi rządowe względem wyznaczenia nowego wielkorządcy osadom Azyatyckim, że człowieka Dyrektorom niemiłego chcą narzucić; o projektach Windhama iuż przyiętych, że obrona Królestwa tym sposobem losowi iest oddana; o wprowadzoney oszczędności, naprawie bezprawiów mniemanych, pomnożonym żołdzie ludu morskiego, opatrzeniu szpitalów wojskowych w Chelsea i Greenwich; co wszystko nazywał: magnificentissimum nihil; i tak daleko uniosł się zapalem w uwagach swoich, tak ostrych wyrazów używał, że Orator izby musiał użyć przywileju swego, wzywając mówcę do porządku. W powszechności mówiąc, ludzie bezstrońni uważali, że strony przeciwne w Parlamentowych walkach mniej dziś niż przedtym są umiarkowane, i wzajemney ku sobie nienawisći nie taia.

BATAWSKA RP.

HAGA 21 Czerwca. D. 18 Ludwik Buonaparte z

małżonką swoją, rządzić mający narodem naszym, według ustaw pisanych w Paryżu, stanął w granicach Batawskich, o czem natychmiast ludowi doniosło strzelanie z armat w dalekiej stronie. Jechał przez Brede, ztamtąd do Moerdyck, tu przebywszy odnogę morską, zbliżył się do stolicy naszej, do której naostatku wiechał d. wczorajszego. Opisywać nie będziemy zwyczajnych obrzędów w podobnym zdarzeniu, gdyż te nic osobliwszego nad to nie miały, co każdy dawniej mógł widzieć w różnych miejscach. Prezentowały się rządcy Wysokie stany, Ministrowie, urzędnicy, obywatele; Admirał de Winter, Adm. Kikkert, wielu innych Officerów morskiej służby z dystynkcyą przyjęło. Wkrótce ma nastąpić wykonanie przysięgi na wierne zachowanie nowego konstytucyi. Styrum, Gogel, Six którzy imieniem RP. pisali uwogę w Paryżu, odebrali z rąk Ludwika order legjonu honorowego; powiadaia, że za kilka d. mieć własny będziemy pod nieznanym jeszcze imieniem.

Najpierwszym celem rządcy nowego bez wątpienia będzie wystawienie ogromnej potęgi na morzu; naywięcej w tém pracują Verhuel i de Winter; spodziewamy się wkrótce widzieć ogłoszone urządzenie względem portów i maytków, zmniejszenia woysk lądowych, straży granic, cel, daniny, i podatków, i zamorskich osad; Chociaż albowiem zostawiono Batawom dawne ich przywileje, zwyczaje, nadania, w czasie rewolucyi od r. 1779 prawie nieustające, tak zepsuło się wszystko, tak wiele nowości wprowadzono, rządowe sprężyny tak osłabione zostały, że machina zupełnego rozwiązania już blisko, wielkiej i nagłej potrzebuje naprawy.

Odmiana konstytucyi, przeyscie z jednego rządu pod drugi, nayważniejszem jest zdarzeniem dla wszystkich narodów. Batawski od lat 11 czwartą konstytucyą otrzymał, której iak nie pisał dla siebie, tak zapewne pod sąd jego dla potwierdzenia i przyjęcia nie będzie podawana. Za trwałość tego dzieła któż ręczyć może, świadek tylu nagłych i nieprzewidzianych odmian w kraju i za granicą? Niedostępną przyszłość zostawmy czasowi

PRUSSY.

BERLIN 28 Czerwca. Kommandanci okrętów Szwedzkich, które stoia pdo Memlem, Pillawą, Gdańskiem, przy ujściu rzek Odry, Wisły, Pregla oświadczyli, że statkom narodów obojętnych dotąd zamkniętym w portach Pruskich wolno jest pod żagle wychodzić, jeżeli żadnych towarów nie mają; zawiać nie godzi się żadnemu. Z naszej strony nic jeszcze nie postanowiono, względem własności Szwedzkiej i Angielskiej; czekamy odmian po zapowiedzianej Fryderykowi 3 wojnie w Londynie; co się stało d. 11. Graf Keller niedawno ogłoszony Ministrem stanu, za urząd podziękował obierając życie spokojne. Monarcha nasz przez ostatniego gońca doniósł Królowi Szwedzkiemu, że wkrótce doniego posyła G. Kawalerji Grafa Kalkreuth, dla traktowania w nayważniejszych interesach. Mile przyjął tę wiadomość Gustaw Adolf, i natychmiast z Greifswald udał się do Anclam nad granicę. Przybył wkrótce na to miejsce G. Pruski, i przez Kapitana gwardyi La Gardie wprowadzony, miał audyencyą, która godzin kilka trwała. Przed wyjazdem do Passewalk prezentował Kalkreuth Szwedzkiemu Monarsze G. Pellet, i kilku innych Officerów Pruskich, którzy z nim przybyli do Anclam; zatem odprowadzony został do granicy; a Gustaw Adolf przejrzawszy wojskowe stanowiska, powrócił do Greifswald.

Niedawno umarł w stolicy Duńskiej General, Minister stanu Huth, jeden z najstarszych Officerów całego świata lat mając 94. Urodzony w Saxonii, służył naprzód w woysku Hesse Casselskiem, później w Hannowerskiem, gdzie odprawiając wszystkie kampanie 7 letniej wojny z dystynkcyą, wiele ran odniósł. R. 1766 wszedł do służby Duńskiej w randze GL. Szacował tego rycerza Fryderyk W. co jest nieposlednim zaszczytem dla niego. Wprowadził odmiany pożyteczne do artylleryi i korpusu inżynierów; zostawszy Ministrem stanu, starał się obojętność i pokój zachować. Cała armia Duńska wzięła po nim 8 dniową żałobę.

Wiemy z rachunków dokładnych, że handel sławny Lipski dzieląc na 6 równych części, 3 zkładają się z towarów Angielskich, 2 z Francuzkich, ostatnia ie-

dna z Niemieckich i Włoskich. Od kilku lat zaczęto zbierać przez dobrowolną ofargę pieniądze na wystawienie w mieście Jena monumentu Maercinowi Lutrowi; podziśdzeń ludzie wyznania Auszburgskiego złożyli na ten koniec ogółem 19 t reichs talarów. D. 23 Bernadotte miał opuścić Anspach; do tego kraju wkraczały na załogę 2 bataliony Bawarskie z Bambergi, i z Neumark.

FRANCYA.

PARYŻ 17 Czerwca. Twierdza Neapolitańska Civitella del Tronto jest w ręku Francuzów. Kommanderował w niej Irlandczyk Wade. Nasi w obozie między innemi liczyli legion Hannowerski; na którego czele Półkownik Evers, szturmem wszedł do zamku, chociaż raniony. Obleżenie Gaety jeszcze początku nie wzięło. Przy końcu Maia stolica Neapol miała okropny widok płomieni i lawy z Wezuwiusza wypadające; na postrachu wszystko się skończyło; szkoda w okolicach jest bardzo mierna.

Flotylla Batawska z naszą połączona w Boulogneuroczyście obchodziła pamiątkę odmian sprawionych w oyczyźnie swojej. Ludwik Buonaparte, który za kilka d rządzić zaczyna Hollandyą, narodził się r. 1778; edukacyą kończył pod okiem Napoleona, który po śmierci oycy przyjął nad bratem opiekę. Z nim odprawił kampanie Włoskie, był w Egipcie; zkąd powróciwszy w zdrowiu słabem, zawinął do Tarentu, i Margrabiemu de Gallo winien był dobre przyjęcie. Mieszkając w Paryżu przykładał się do nauk. Zasiadając w radzie wojennej, nie chciał sądzić na śmierć Szefa Vendeyczyków i Szuanów Frotté, przeto iż był poymany po zaczętem traktowaniu o pokój z wodzami RP. Ożenienie jego z siostrą Eugeniusza Beauharnois, wyniesienie na stopień Connetabla, już są wiadome.

Linfernet Kapitan, który kommanderując okrętem Intrepide w bitwie Trafalgar, na pochwałę u Napoleona zasłużył, jest siestrzan Masseny; wyjechał do Toulonu. Rząd nasz nie udziela żadnych wiadomości o eskadrach na morzu krążących; mniej jeszcze o tych, które uzbieramy w Toulonie, Orient, Rochefort, Brest, Anvers, i flotylli; ogłosił tylko zaaczną zdobycz Anglikom zabraną w Indyi przez 2 korsarzów miasta Bordeaux, do których przyłączył się trzeci z wyspy Francuzkiej; z 7 poymanych okrętów przedany jeden przyniósł zysku million 800 t. fr.

Do szpitalów wojskowych przez rok cały przyjęto żołnierzy chorych 205 t. kosztowało skarbowi leczenie tego ludu blisko 9 mill. fr. z tej liczby 182 t. zdrowych odesłano, 6500 umarło, 17 t. zostało jeszcze chorych, których na raz jeden nigdy mniej nie było nad 13 t. W porcie Rochefort wyznaczona kommissya oszacowawszy statki obojętnych narodów, które podczas wyprawy swojej palić musieli na morzu Adm. Mississy i Lallemand, ażeby drogę przed nieprzyjacielem ukryli, każdemu szkodę nadgradza. Po wybuchnieniu pierwszém d. 31 Maia, góra Wezuwiusz d. 2 Czerwca powtórę płomienie i lawę wyrzucała. W Madricie był rozruch straszliwy; powstała kłótnia między regimentem Szwajcarskim i Hiszpańskim; pierwszy dał ognia, i kilku ludzi zabiwszy, więcej ranił. Przyłączyli się obywatele do rodaków; mogło nastąpić obfitsze krwi przelanie; rząd złemu zapobiegł. Cesarz Marokański z Tangeru na morze wysłał 3 fregaty swoje od 36, 32 i 24 armat. z rozkazem zabierania statków tych mocarstw, które z nim nie mają przymierza. Konie Arabskie od Selima 3 darowane Napoleonowi ponieważ jeszcze są w drodze, poseł Muhib Effendi podczas audyencyi prezentował inne w naszej stolicy pożyczone.

Departament wojskowy rozkazał, ażeby każdy z 111 departamentów Francuzkich dał wybranych młodzieńców 20, którzy korpus lekkiej piechoty, Velites zkladać mają. W całej Hiszpanii troskliwie czekaia wiadomości z Ameryki; listy z Veracruz pisane d. 4 kwietnia nic jeszcze nie doniosły o wyprawie G. Miranda Tego zamysły tajne nie są rządowi, i prędkoby w niewecz obrócone zostały, gdyby można było dać pomoc osadom przez morza od flott Angielskich zamknięte.